

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการศึกษาริบทชุมชน ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ประกอบไปด้วย 18 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านสันคะยอม หมู่ที่ 2 บ้านหนองบัว หมู่ที่ 3 บ้านป่าดิงงาม หมู่ที่ 4 บ้านหลุก หมู่ที่ 5 บ้านหนองปลาขอ หมู่ที่ 6 บ้านสันป่าสัก หมู่ที่ 7 บ้านน้ำพุ หมู่ที่ 8 บ้านห้วยม้าโค้ง หมู่ที่ 9 บ้านกอกเปา หมู่ที่ 10 บ้านหนองหลุม หมู่ที่ 11 บ้านหนองท่า หมู่ที่ 12 บ้านสันหลวง หมู่ที่ 13 บ้านหนองชีว หมู่ที่ 14 บ้านหนองไซ หมู่ที่ 15 บ้านน้ำบ่อเหลือง หมู่ที่ 16 บ้านทรายทอง หมู่ที่ 17 บ้านใหม่ร่องแกลบ หมู่ที่ 18 บ้านใหม่จตุจักร ตำบลป่าสักมีเนื้อที่ทั้งหมดจำนวน 112.05 ตารางกิโลเมตรหรือ 70,030 ไร่ มีประชากรทั้งสิ้น 12,583 คน แยกเป็นชาย 6,483 คน หญิง 6,100 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เช่น ปลูกข้าว ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ ประมง เป็นต้น

ผลการศึกษาริบทชุมชนพบว่า วิชชุมชนคนเมืองหละปูนมีการบริหารจัดการ การดำเนินงาน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านการเงิน และ 3) ด้านการดำเนินงาน และพบว่า ช่วงระยะเวลาการบริหารจัดการ การดำเนินงานของวิชชุมชนคนเมืองหละปูน แบ่งออกเป็น 2 ยุค ได้แก่ 1) ยุคแรกหรือยุคก่อตั้ง คือ ช่วงปี พ.ศ.2546-2550 และ 2) ยุคปัจจุบัน คือ ช่วงปี พ.ศ.2551-2552 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านบุคคล แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) คณะกรรมการ ในช่วงของยุคแรกหรือยุคก่อตั้งวิชชุมชนคนเมืองหละปูนมีคณะกรรมการที่เกิดจากมติที่ประชุมของคนในชุมชนเป็นผู้เสนอจัดตั้งและความสมัครใจของผู้ได้รับเลือกให้เป็นคณะกรรมการ จำนวน 9 คน และในยุคปัจจุบันวิชชุมชนคนเมืองหละปูนมีคณะกรรมการที่เกิดจากการทดลองจัดตั้งคณะกรรมการบริหาร จำนวน 40 คน ด้วยกัน (2) ผู้จัดการ ในช่วงของยุคแรกหรือยุคก่อตั้ง วิชชุมชนคนเมืองหละปูน ไม่ได้มีการบันทึกรายชื่อผู้จัดการไว้เป็นลายลักษณ์อักษร จึงไม่สามารถทราบจำนวนผู้จัดการที่แน่นอนได้ และในยุคปัจจุบัน วิชชุมชนคนเมืองหละปูนมีการบันทึกชื่อผู้จัดการไว้จำนวน 25 คน แต่ไม่ได้ระบุชื่อผู้จัดการกับรายการที่จัดไว้อย่างครบถ้วน และ (3) กลุ่ม/คนในชุมชนที่มีส่วนร่วม ในช่วงของยุคแรกหรือยุคก่อตั้ง วิชชุมชนคนเมืองหละปูน ไม่ได้มีการระบุรายชื่อผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมกับวิชชุมชนคนเมืองหละปูนอย่างชัดเจนเท่าที่ควร และในยุคปัจจุบัน วิชชุมชนคนเมืองหละปูนมีการบันทึกชื่อผู้ที่เป็นคณะกรรมการ ผู้จัดการ รวมถึงผู้ที่สมัครเข้า

ร่วมเป็นสมาชิกของวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปุ่น โดยมีกลุ่ม/องค์กรต่างๆที่เป็นสมาชิกของวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปุ่น มีจำนวน 29 กลุ่ม ด้วยกัน

2) **ด้านการเงิน** ในช่วงของยุคแรกหรือยุคก่อตั้ง วิद्यุชุมชนคนเมืองหละปุ่น ไม่ได้มีการบันทึกการเงิน รายรับ-รายจ่ายของวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปุ่นไว้ชัดเจนจึงไม่สามารถทราบถึงที่มาของรายรับและรายจ่ายในยุคนี้ได้ และในยุคปัจจุบัน วิद्यุชุมชนคนเมืองหละปุ่นได้เริ่มบันทึก รายรับ-รายจ่าย ตั้งแต่เดือน มกราคม 2552-ปัจจุบัน จากข้อมูลพบว่า รายรับ ของวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปุ่นทั้งหมด มาจากการบริจาคของคนในชุมชนผ่านทางผู้รับบริจาค และทางบัญชีธนาคาร ซึ่งรูปแบบการบริจาคมันมีทั้ง 1) การบริจาคเป็นรายค่าใช้จ่าย หรือรับเป็นผู้สนับสนุนออกค่าใช้จ่ายในรายการนั้นให้ เช่น การบริจาคเงินสำหรับเป็นค่าโทรศัพท์ ค่าอินเทอร์เน็ต เป็นต้น และ 2) การบริจาคโดยรวม เป็นการบริจาคเงินตามจิตศรัทธาของผู้บริจาคไม่ได้รับรู้ถึงรายการจ่าย ขึ้นอยู่กับทางคณะกรรมการวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปุ่นบริหารจัดการ และ รายจ่าย ของวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปุ่น ส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายประจำเช่น ค่าโทรศัพท์ ค่าอินเทอร์เน็ต ค่าน้ำ ค่าไฟ นอกนั้นเป็นรายจ่ายอื่นๆขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น ค่าซ่อมเครื่องส่งในกรณีที่เครื่องเสีย ชัดข้อง เป็นต้น

3) **ด้านการดำเนินงาน** วิद्यุชุมชนคนเมืองหละปุ่นมีการดำเนินงาน ดังนี้ 1) การจัดตั้งห้องข่าว ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายผู้จัดรายการ สร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และเพื่อเป็นการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายของผู้จัดรายการ ซึ่งในช่วงของยุคแรกหรือยุคก่อตั้ง วิद्यุชุมชนคนเมืองหละปุ่นยังไม่ได้มีการจัดตั้งห้องข่าว อันเนื่องจากทรัพยากร เครื่องมือต่างๆที่ทันสมัย เทคนิคต่างๆในการจัดตั้ง และผู้จัดรายการยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดรายการในห้องข่าว ในยุคปัจจุบัน วิद्यุชุมชนคนเมืองหละปุ่นมีห้องข่าวในเครือข่าย จำนวน 6 ห้องข่าว ได้แก่ (1) ห้องข่าว ตำบลอุโมงค์ (2) ห้องข่าวตำบลแม่แรง (3) ห้องข่าวศาลากลางจังหวัดลำพูน (4) ห้องข่าวโรงเรียน อรพินพิทยา (5) ห้องข่าวตำบลปากบ่อง และ (6) ห้องข่าวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 ทั้งนี้ มาจากการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน กลุ่ม องค์กร หน่วยงานต่างๆในชุมชนที่ร่วมกันจัดตั้งห้องข่าวขึ้นในแต่ละพื้นที่ 2) การจัดตั้งวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปุ่นเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ ในช่วงของยุคแรกหรือยุคก่อตั้ง วิद्यุชุมชนคนเมืองหละปุ่นยังไม่ได้มีการจดทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ เนื่องจากไม่ทราบข่าวสารการเปิดให้มีการจดทะเบียน และคุณสมบัติ รายละเอียด ผลงานของวิद्यุชุมชนคนเมืองหละปุ่นยังไม่ได้รวบรวมในเชิงเอกสาร ในยุคปัจจุบัน วิद्यุชุมชนคนเมืองหละปุ่นได้จดทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ และได้รับการรับรองจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้วิद्यุชุมชนคนเมืองหละปุ่นเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ได้ เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551 3) การถ่ายทอดเสียงนอกสถานที่ ในช่วงของยุค

แรกหรือยุคก่อตั้ง วิทยุชุมชนคนเมืองหละปุ่นได้มีการบันทึกข้อมูลการถ่ายทอดเสียงนอกสถานที่ เริ่มตั้งแต่วันที่ 4 กันยายน 2548 จนถึงปัจจุบันหรือยุคปัจจุบัน วิทยุชุมชนคนเมืองหละปุ่นได้ดำเนินกิจกรรมการจัดรายการนอกสถานที่ ตามงาน พิธี โอกาสต่างๆ ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากการเชิญของเจ้าของงานให้เข้าร่วม เช่น งานประเพณี งานเศรษฐกิจพอเพียง งานเกษตรอินทรีย์ เวทีสัมมนา เรื่องลำไย งานอบต.เคลื่อนที่แต่ละหมู่บ้าน เป็นต้น

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิทยุชุมชน คนเมืองหละปุ่น สามารถแบ่งได้ ดังนี้

1) บุคลากร กลุ่มคนเป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่อการทำงานของวิทยุชุมชน คนเมืองหละปุ่นนั้น ประกอบด้วย (1) **กลุ่มคณะกรรมการ** พบว่าเป็นกลุ่มคนที่เข้ามาทำงานด้วยจิตอาสาไม่แสวงหาผลประโยชน์จากการทำงานวิทยุชุมชนคนเมืองหละปุ่น มีความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักคิดของวิทยุชุมชนเป็นอย่างดี สามารถบริหารจัดการวิทยุชุมชน คนเมืองหละปุ่นตามเป้าหมายที่มีได้ (2) **กลุ่มผู้จัดรายการ** พบว่าเป็นผู้มีจิตอาสาซึ่งเป็นตัวแทนจากกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเศรษฐกิจชุมชน กลุ่มเยาวชน ที่มีความสามารถในการใช้อุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การจัดรายการในวิทยุชุมชนและสามารถสื่อสารความรู้ต่างๆ ของกลุ่มให้ผู้อื่นได้รับรู้ได้ (3) **กลุ่มชาวบ้านทั่วไปหรือผู้ฟัง** เป็นกลุ่มรับผลประโยชน์โดยตรงจากการดำเนินการของวิทยุชุมชน พบว่าเป็นกลุ่มที่นำเสนอความต้องการของกลุ่มตนเองไปยังกลุ่มคณะกรรมการหรือกลุ่มผู้จัดรายการเพื่อ ดำเนินการให้ตอบสนองต่อความต้องการจริงของชาวบ้านได้

2) **ทุน** พบว่าประกอบด้วย (1) **ทุนที่เป็นเงิน** และ (2) **ทุนที่เป็นเครื่องมืออุปกรณ์** ในการดำเนินงานของวิทยุชุมชน คนเมืองหละปุ่น ทุนทั้ง 2 ส่วนนี้ได้มาจากการมีส่วนร่วมของกลุ่มคนต่างๆ อนุเคราะห์ทั้งบริจาคและให้ยืม ซึ่งการได้รับการอนุเคราะห์ทุนในการดำเนินงานของวิทยุชุมชนนั้นต้องดำเนินการให้ตอบสนองความต้องการของชุมชน คือ รู้ว่าชาวบ้านต้องการได้รับข่าวสารเรื่องอะไร เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายหลัก เช่น มีการจัดรายการนอกสถานที่ ซึ่งเมื่อคณะกรรมการได้รับทุนมาอย่างเพียงพอต่อการดำเนินการของวิทยุชุมชนฯ แล้ว ต้องดำเนินการให้โปร่งใส สามารถตรวจสอบความเคลื่อนไหวของทุนต่างๆ ของวิทยุชุมชนคนเมืองหละปุ่นได้

(3) **การดำเนินงาน** พบว่ามีปัจจัยสำคัญ คือ การดำเนินงานที่มีเป้าหมายชัดเจน ที่มาของเป้าหมายของวิทยุชุมชนคนเมืองหละปุ่นนั้นมาจากการกำหนดร่วมกันของคณะกรรมการ ซึ่งมาจากตัวแทนสมาชิก ชาวบ้านและชาวบ้านที่ให้ความสนใจ และนอกจากนี้การดำเนินงาน การจัดรายการให้ความรู้ที่นั้นเกิดจากความต้องการของชาวบ้าน บนฐานของ วิถีชีวิต อาชีพ วัฒนธรรม สังคมของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนตำบลป่าสักที่เป็นชุมชนการเกษตร

ผลการศึกษาปัญหา/ อุปสรรคของการดำเนินงานของวิद्यุชุมชนคนเมืองสะพาน พบว่า

1. ปัญหาด้านการบริหารจัดการ การดำเนินงานของวิद्यุชุมชนฯ ซึ่งพบว่าสามารถจำแนกได้ 2 ด้าน คือ

1.1 การแบ่งบทบาทหน้าที่ มีการตั้งคณะกรรมการทำงานจำนวน 9 คนแต่ในทางปฏิบัตินั้นไม่ได้มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการที่ชัดเจนพอดังนั้นงานของวิद्यุชุมชนฯจึงมีการะงานหนักอยู่ที่คณะกรรมการบางคนเท่านั้นส่งผลให้คณะกรรมการคนอื่นๆที่ไม่ได้รับมอบหมายงานที่ชัดเจนจึงไม่เข้าร่วมปฏิบัติงานอย่างจริงจัง

1.2 เป้าหมายการทำงาน คณะกรรมการมีการกำหนดเป้าหมายของวิद्यุชุมชนฯมิผ่านการพูดคุย ซึ่งที่มีปรากฏในเชิงเอกสารรายงานหรือแผ่นพับ แต่ในขั้นตอนของการดำเนินการนั้นยังขาดการทบทวนงานให้เห็นความเคลื่อนไหว ความสามารถตอบเป้าหมายที่วางไว้ ปัญหาอุปสรรค บทเรียนในการทำงาน เพื่อกำหนดแนวทางการทำงานต่อเพื่อสนองตอบเป้าหมายที่วางไว้ได้

2. ปัญหาด้านทรัพยากร ซึ่งพบว่าสามารถจำแนกได้ 3 ด้าน คือ

2.1 ด้านทรัพยากรบุคคล พบสภาพปัญหาทางด้านทรัพยากรบุคคล 4 ประเภท คือ

2.1.1 ขาดความรู้ในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ในการจัดรายการ ผู้จัดรายการวิद्यุชุมชนฯไม่มีความรู้เรื่องเทคนิควิธีการในการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ เปิด ปิด เพลง การควบคุมเสียง เป็นต้น ซึ่งผู้จัดรายการต้องขอความช่วยเหลือจากผู้ที่สามารถใช้เครื่องมืออุปกรณ์เหล่านี้ได้ ซึ่งถ้าคนเหล่านั้นไม่ว่างไม่สามารถช่วยได้การจัดรายการในครั้งนั้นก็เลยยกเลิกไป

2.1.2 ขาดความมั่นใจในการจัดรายการ ผู้จัดรายการไม่มั่นใจในศักยภาพของตนเองว่าสามารถเพียงพอในการจัดรายการได้

2.1.3 ขาดการเตรียมตัวก่อนการจัดรายการ ผู้จัดรายการไม่มีการวางแผนเนื้อหาที่ใช้นำเสนอในแต่ละครั้งให้เหมาะสมกับเวลาที่ได้รับการจัดสรรมาทำให้ผู้จัดรายการใช้เวลาน้อยเกินไป หรือเกินเวลาที่ได้รับการจัดสรรบ้าง

2.1.4 ขาดเจ้าหน้าที่ประจำสถานี ทำหน้าที่ด้านการบริหารจัดการสถานี เช่น การติดต่อประสานงาน รับโทรศัพท์ รับคนที่มาติดต่อประสานงานสอบถามรายละเอียดที่สถานีเพื่อประโยชน์ของวิद्यุชุมชนฯ การรับส่งสัญญาณมายังวิद्यุชุมชนฯ เป็นต้น

2.2 ด้านทรัพยากรทุน พบสภาพปัญหาทางด้านทรัพยากรทุน ประเภท 2 คือ

2.2.1 ทุนเงินงบประมาณในการจัดการของวิद्यุชุมชนฯที่ไม่ได้หวังผลทางด้านธุรกิจ มีรายได้จากการบริจาคที่ไม่ใช่รายได้ที่แน่นอน แต่มีค่าใช้จ่ายประจำที่แน่นอน เช่น ค่าสาธารณูปโภคในสถาน ค่าซ่อมแซมเครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ดังนั้นบางเดือนสถานมีปัญหารายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายประจำที่มีจึงตกเป็นภาระกับคณะกรรมการที่เป็นอาสาสมัครทำงานที่ไม่มีผลตอบแทนจากการดำเนินงาน ซึ่งเป็นปัญหาที่เสี่ยงต่อการดำเนินงานต่อหรือหยุดดำเนินงานของวิद्यุชุมชนฯในอนาคต

2.2.2 ทุนอุปกรณ์ เครื่องมือ เนื่องจากวิद्यุชุมชนฯได้มีการดำเนินการออกอากาศมาประมาณ 6 ปี วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ต่างๆ เกิดการเสื่อมสภาพตามอายุการใช้งานของเครื่อง เช่น เครื่องส่งสัญญาณเสียงบ่อยครั้ง เครื่องส่งสัญญาณความถี่ไม่เพียงพอจึงถูกคลื่นวิทยุอื่นทับซ้อนได้ คอมพิวเตอร์ ที่ใช้ในการจัดรายการมี Virus ที่มาจาก Internet CD-ROM และ Flash Drive ของผู้จัดรายการ ทำให้เสียไม่สามารถใช้งานได้

3. ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของคน กลุ่ม องค์กร ในตำบล วิद्यุชุมชนฯมีความต้องการการสนับสนุนจากหลายกลุ่มแตกต่างกัน คือ 1) คนในชุมชน วิद्यุชุมชนฯต้องการสร้างการมีส่วนร่วมจากคนในชุมชนเรื่องการสนับสนุนทุนดำเนินการ การขยายความรู้ทางด้านการเกษตรกับชุมชน การบำรุงรักษาวิद्यุชุมชน แต่ปัจจุบันนี้วิद्यุชุมชนฯได้รับการมีส่วนร่วมทั้งหมดนี้เพียงแค่คนกลุ่มเล็กๆเท่านั้น ยังไม่สามารถขยายผลออกกับคนกลุ่มอื่นๆได้ 2) กลุ่ม องค์กร ในชุมชน วิद्यุชุมชนฯต้องการสร้างการมีส่วนร่วมจากกลุ่ม องค์กร ในชุมชนเรื่องการสนับสนุนหลักในการดำเนินงาน เช่น อบต. องค์กรทางศาสนา เช่น วัด แต่ปัจจุบันนี้วิद्यุชุมชนฯยังไม่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนในพื้นที่เหล่านี้ได้ จึงทำให้คณะกรรมการเริ่มมีความคิดกลับมาทบทวนวิธีการทำงานของตนเองเพื่อนำเสนอกับกลุ่มองค์กรเหล่านี้ให้เห็นความสำคัญของวิद्यุชุมชนฯในฐานะขององค์กรหนึ่งที่ทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นด้วย

อภิปรายผล

ผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

วิद्यุชุมชน คนเมืองหละปูนเกิดขึ้นจากกระบวนการมีส่วนร่วมของคน 3 ระดับ คือ ระดับของชาวบ้านมีส่วนร่วมในการคัดเลือก ส่งตัวแทนของตนเองเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการของวิद्यุชุมชน คนเมืองหละปูน ร่วมกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน และมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการดำเนินรายการเป็นผู้นำเสนอความรู้ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดวิद्यุชุมชนของ วีระพงษ์

และคณะฯ (2545) ได้เสนอเป็นหลักการ ดังนี้คือ วิทยุชุมชนต้องเกิดขึ้นจากความต้องการของชุมชน ต้องได้รับการยอมรับของกลุ่มต่างๆ ในชุมชน ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมจัดรายการและสามารถเข้าไปบริหารจัดการหรือเป็นผู้ปฏิบัติในสถานที่ได้

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน พบว่า 1) ปัจจัยด้านบุคลากร ประกอบด้วยบุคลากรทุกกลุ่มในชุมชน ตามบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม คือ กลุ่มคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนของชาวบ้าน มีจิตอาสา มีความเข้าใจเรื่องหลักคิดของวิทยุชุมชน มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการภายในวิทยุชุมชน คนเมืองหละปูน ให้บรรลุตามเป้าหมายได้ ผู้จัดรายการที่เป็นผู้มีจิตอาสาถ่ายทอดความรู้จากกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของ ชาวบ้านเป็นหลัก 2) ปัจจัยด้านทุน ที่ได้รับการอนุเคราะห์มาทั้งเงินและอุปกรณ์จากชาวบ้านและกลุ่มองค์กรหน่วยงานต่างๆ นั้นจะเพียงพอได้ วิทยุชุมชน คนเมืองหละปูนต้องดำเนินการให้เข้าถึงชาวบ้านและตอบสนองต่อความต้องการจริง 3) ปัจจัยด้านการดำเนินการ นั้นพบว่า การดำเนินการของวิทยุชุมชน คนเมืองหละปูนมาจากการกำหนดเป้าหมายร่วมกันของตัวแทนชาวบ้านและชาวบ้านที่สนใจเข้าร่วม ซึ่งเป้าหมายร่วมนั้นเป็นเป้าหมายที่มาจากความต้องการจริงของชาวบ้านในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิระพงษ์และคณะฯ (2545) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาวิทยุชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าปัจจัยที่ทำให้วิทยุชุมชนเป็นกลไกหนึ่งในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน มีปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับวิทยุชุมชน มีดังนี้ 1) ปัจจัยด้านงบประมาณ ต้องมีงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ 2) ปัจจัยในการมีคลื่นความถี่ที่ใช้ได้อย่างอิสระเสรีตามหลักการวิทยุชุมชน 3) ปัจจัยด้านบุคลากร ต้องมีบุคลากรเสียสละ ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น 4) ปัจจัยด้านการวางแผนงานที่ชัดเจนปฏิบัติได้จริง และ 5) ปัจจัยด้านการดำเนินงานที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนเป็นหลัก

ผลการศึกษาปัญหา/อุปสรรคการดำเนินงานของวิทยุชุมชนคนเมืองหละปูน พบว่า ปัญหาหลักของวิทยุชุมชนฯ ได้แก่ 1) ปัญหาด้านการบริหารจัดการ การดำเนินงานของวิทยุชุมชนฯ คือ การแบ่งบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหรือผู้ปฏิบัติงาน ที่ไม่ได้มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานและเป้าหมายในการดำเนินงานที่ชัดเจน 2) ปัญหาด้านทรัพยากร ได้แก่ ทรัพยากรด้านบุคคลที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ การขาดความมั่นใจในตนเอง การปฏิบัติงานไม่เต็มที่เท่าที่ควรอันเนื่องจากการขาดบุคลากร/เจ้าหน้าที่ประจำสถานี และทรัพยากรทุนหรืองบประมาณในการดำเนินงาน 3) ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของคน กลุ่ม องค์กรในตำบล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชาลีสา (2547) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การวิจัยเพื่อสรุปบทเรียน : กระบวนการเตรียมกลุ่มวิทยุชุมชนจังหวัดปัตตานี พบว่า สภาพปัญหา/อุปสรรคที่เกิดขึ้น คือ 1) ขาด

ความรู้ในเชิงเทคนิคต่างๆ 2) จิตสำนึก การเสียสละ และการทุ่มเทไม่มากพอ 3) การเงินไม่คล่อง และ 4) กลุ่มขาดความเข้มแข็ง เนื่องจากต่างที่ ต่างประสบการณ์ ต่างสภาพ ทำให้เกิดปัญหาในการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้งานอาสาสมัครมักต้องประสบกับเรื่องคนทำงานไม่เต็มที่ เพราะขาดค่าตอบแทน ไม่มีการบังคับ ทำงานตามความสมัครใจ อย่างไรก็ตาม ความรัก ความสนิทสนม ความกลมเกลียวในกลุ่ม และการจัดการที่ดีจะช่วยทำให้สถานการณ์ดีขึ้น

ซึ่งผลจากการสำรวจปัญหาและกระบวนการบริหารจัดการนั้นทำให้สามารถเสนอแนะให้วิสาหกิจชุมชนมีการบริหารจัดการโดยใช้การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) เข้ามาช่วยเพื่อให้มีการตัดสินใจวางแผนอย่างมีระบบ มีทิศทางมีกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม เพื่อให้องค์กรสามารถดำรงอยู่ได้ในอนาคต โดยอาศัยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ปัญหาที่สะท้อนออกมาจะเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างกรอบการดำเนินงานและบริหารจัดการที่จะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนเพราะจะนำสู่การสร้างกิจกรรมให้เกิดความรัดกุม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. คณะกรรมการและผู้จัดรายการควรมีการหาความรู้เพิ่มเติม ฝึกปฏิบัติและพัฒนาศักยภาพของตัวเอง มีการแสวงหาความรู้ทั้งภายในและภายนอก เช่น การศึกษาวิธีการทำงานขององค์กรอื่น เพื่อมาเปรียบเทียบ
2. มีการสร้างคนรุ่นใหม่เพื่อบริหารวิสาหกิจชุมชน คนเมืองหละปูนต่อไป
2. คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องควรมีการทบทวนและประเมินผลการทำงานของวิสาหกิจชุมชน เพื่อจะรู้ว่าตัวเองขาดอะไร เพื่อเอามาทบทวนว่าตัวเองขาดอะไรจะได้เติมในส่วนที่ขาด โดยการประเมินการดำเนินงานสามารถทำได้ทั้งการประเมินภายในหรือการให้บุคคลภายนอกช่วยประเมิน
3. คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนควรมีการกำหนดยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติงานร่วมกันที่ชัดเจนว่าทำอะไร ใครเป็นผู้รับผิดชอบ ทำอย่างไรเพื่อนำไปสู่การดำเนินงานจริงได้ในอนาคต คือมีการทำ และมีการถอดบทเรียนพร้อมทั้งประเมินผลเพื่อยกระดับองค์ความรู้
4. สร้างความเป็นเจ้าของร่วมกันของคนชุมชน ให้รู้ความเป็นมา การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนว่าจะทำอะไร เมื่อไหร่ ที่ไหน ผลออกมาเมื่อไหร่จะต้องรู้อย่างละเอียด
5. การดึงคนในชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน หรือคนที่ได้รับการยอมรับของคนในชุมชนเข้ามาช่วยในการประชาสัมพันธ์ บอกข่าวสารข้อมูลวิสาหกิจชุมชนให้กับคนในชุมชน และการดึงคนนอกชุมชนเข้ามาช่วยในการถ่ายทอดข้อมูล เช่น การให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ถนัดในเรื่องนั้นๆเข้ามาอบรมหรือว่าถ่ายทอดความรู้
6. ควรมีการจัดผังรายการให้เอื้อต่อ วิถีชีวิต อาชีพของกลุ่มคนผู้พึ่งพาบ้านในชุมชน

7. ผู้จัดรายการควรมีการวางแผนในการทำงานของตัวเอง ให้เหมาะสมกับเวลา และเนื้อหาของตัวเอง รวมทั้งต้องมีการศึกษาในเรื่องของข้อมูลที่จะนำเสนอ
8. ควรมีเครื่องมือที่เก็บรวบรวมความต้องการของคนในชุมชน รวมทั้งมีเครื่องมือในการประเมินผลการดำเนินงานของวิทยุชุมชน เพื่อใช้เป็นตัวประเมินความสำเร็จ หรือปรับปรุงการทำงาน
9. คณะกรรมการตรวจสอบข้อมูลก่อนการออกอากาศต้องมีการดำเนินงานจริงเพื่อความน่าสนใจของงานวิทยุชุมชน และจะต้องมีการทำงานที่เป็นระบบ
10. ควรมีการคัดสรรคณะกรรมการทำงานของวิทยุชุมชน เช่น มีมาตรฐานในการคัดเลือกคนเข้าทำงาน ให้เหมาะกับตำแหน่ง หรือหน้าที่ความรับผิดชอบ
11. ควรขอทุนสนับสนุนทุนจากกองทุนที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อเป็นการระดมทุนในช่วยค่าใช้จ่ายของวิทยุชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบเป็นกรณีศึกษาของวิทยุชุมชนฯ ระหว่างวิทยุชุมชนคนเมือง หละปูนที่เป็นวิทยุชุมชนส่วนร่วมกับวิทยุชุมชนธุรกิจที่เป็นของส่วนบุคคล
2. ควรมีการศึกษาผลกระทบต่อการดำเนินงานของผู้เข้าร่วมปฏิบัติงานกับวิทยุชุมชนฯ
3. ควรมีการศึกษากระบวนการบริหารจัดการ โดยยึดกรอบของการวางแผนกลยุทธ์เพื่อมุ่งเอาประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบกับกระบวนการบริหารจัดการ